

OPGAVER OG ARBEJDS- FORSLAG

Alle opgaver med QR-koder findes på bogens hjemmeside: prx.dk/denkoldekrig
Her findes også bogens opgaver i printvenlig version.

KAPITEL 1

1 Gæt dagens lektie!

I skal finde jeres svar på de syv spørgsmål i begyndelsen af kapitlet. I tremandsgrupper skal I på skift læse to af jeres svar højt for hinanden uden at fortælle de andre, hvilket spørgsmål I besvarer (I må ikke vælge spørgsmål, de andre allerede har besvaret). De to andre elever i gruppen skal nu forsøge at gætte, hvilket spørgsmål det drejer sig om, og tilføje noget til svaret, hvis I synes, der mangler lidt. Når I er igennem seks af spørgsmålene, læser den ældste elev sin besvarelse til det sidste spørgsmål højt. Til det spørgsmål skal I kun tale om, hvorvidt der er svaret dækkende på spørgsmålet.

2 Tiden mellem 1917 og 1944

- Del 1: Gå ind på dette link

og og læs flashkortene, der handler om tiden mellem 1917 og 1944. Efter I har læst flashkortene skal I spille 'match' inde på Quizletten. Herefter spiller I Quizlet.live. I kommer ind på Quizlet.live ved at søge på quizlet.live og ved at trykke koden ind her. Koden til Quizlet.live dukker op på lærerens skærm, så snart han eller hun trykker på Quizlet.live.

- Del 2: Opsummér i 150 ord, hvad der skete mellem 1917 og 1944. Inddrag alle flashkortene fra Quizletten i din besvarelse.

3 Tidslinjeopgave om Den kolde krig

Lær i par begivenhederne (kolonne A) og årstal (kolonne B) i tabellen nedenunder udenad på to minutter. Derefter skal I bladere til næste side, hvor begivenheder og årstal står i en anden rækkefølge. Match begivenhed med årstal ved hjælp af en pil (og uden at bladere tilbage og kigge!). Byt herefter jeres svar med et andet pars, og få dem til at rette jeres svar. Find bagefter ud af, hvem der har flest rigtige i hele klassen, og kår en vinder!

A	B
Den russiske revolution	1917
Stalin udrydder sine fjender	1930-1938
Den kolde krig bryder ud	1946
NATO oprettes	1949
Tyskland deles i DDR og BRD	1949
Stalin dør	1953
Warszawa-pagten oprettes	1955
Sovjetunionen slår Ungarnopstanden ned	1956
Berlinmuren bygges	1961
Cubakrisen	1962
Sovjetunionen slår Foråret i Prag ned	1968
Gorbatjov kommer til magten	1985
Berlinmuren falder	1989
Sovjetunionen og Warszawa-pagten opløses	1991

A	B
Berlinmuren bygges	1917
Berlinmuren falder	1930-1938
Cubakrisen	1946
Den kolde krig bryder ud	1949
Den russiske revolution	1949
Gorbatjov kommer til magten	1953
NATO oprettes	1955
Sovjetunionen slår Foråret i Prag ned	1956
Sovjetunionen slår Ungarnopstanden ned	1961
Sovjetunionen og Warszawa-pagten opløses	1962
Stalin dør	1968
Stalin udrydder sine fjender	1985
Tyskland deles i DDR og BRD	1989
Warszawa-pagten oprettes	1991

4 De ideologiske modsætninger

Find dine svar på spørgsmål 3 og 4 i dagens lektie, 'Mens du læser', i starten af kapitlet. Beskriv med dine egne ord meget kort, hvor der var økonomiske og ideologiske forskelle på de to systemer.

5 Jaltakonferencen

Læs kilde 3, og find ud af, hvad den siger om:

- Tyskland
- Samarbejdet i det befriede Europa
- Planerne for Polens fremtid
- Potentielle uoverensstemmelser mellem Sovjetunionen og Vestmagterne i fremtiden

6 Jerntæppet

Læreren fordeler jer i grupper à 6 og fordeler kilde 4 og 5 (de to jerntæppetaler) mellem jer (tre elever per kilde). Analysér herefter kilderne i tremandsgrupper på følgende måde, og lav en skriftlig besvarelse:

- Besvar hv-spørgsmålene. (Til) hvem, (fra) hvem, hvor, hvornår, hvorfor (er kilden skrevet)
- Opsummér i tre sætninger jeres kildes hovedargument
- Find det bedste citat i talen, hvor der bliver sagt noget om nedenstående, og forklar citatet:
  - Forholdet mellem Sovjetunionen og Vestmagterne
  - Sovjetunionens interessesfære
  - Forhåbning om fremtiden
  - Storbritanniens og USA's rolle
  - Synet på Tyskland
  - Synet på befolkningerne i Østeuropa
- Gå sammen med den anden tremandsgruppe, og præsenter jeres svar. Husk at sørge for, at den anden gruppe får jeres skriftlige svar bagefter.

7 Procentaftalen, Churchill og Stalin, 1944

Brug kilde 1 og 2 til at besvare nedenstående spørgsmål.

- Det kan være godt at visualisere en historisk kilde - især når den er så utraditionel, som den her er. Derfor har din lærer taget nogle servietter med.
- I par spiller I Churchill og Stalin. Slå plat eller krone om, hvem der er hvem.

- Læs den engelske tekst i kilde 2, og genopfør begivenheden (hvis I er Churchill, skal I huske at skrive tallene ned, og hvis I er Stalin, kan I jo bruge google translate for at høre Churchills ord sagt på russisk). Gav det en bedre forståelse af kilden, at I genopførte den historiske begivenhed?
- Hvad siger det om stormagternes forhold til de befriede sydøsteuropæiske lande, at man lavede en hemmelig aftale på en serviet? Hvorfor tror du, at Churchill gemte servietten? Hvordan fremstilles Churchill og Stalin af Churchill? Hvordan skal vi kildekritisk forholde os til det (hint: Teksten er skrevet i 1953 af en tidligere britisk premierminister)?
- Hvem er modtager(e) og afsender af kilden?
- Hvordan er verdenssituationen lige nu ifølge afsenderen (find tre konkrete ord og to fulde citater fra teksten)?
- Hvilke modstillinger opstiller kilden (find seks konkrete ord fra teksten)?
- Hvordan opfattes den kommunistiske magtovertagelse i Østeuropa (find to citater fra teksten)?
- Hvordan fremstilles fremtiden (find ét citat, og analyser det)?
- Hvordan fremstilles modstanderen (find et citat fra teksten, og analyser det)?

8 Kortopgave - Jerntæppet gennem Europa

Find de røde områder på kortet på s. 13. På hjemmesiden er det et tomt Europakort, du skal printe ud. Du skal nu tegne grænsen mellem de røde og ikke-røde lande og derefter farvelægge de røde lande på kortet. Du har nu fundet grænsen mellem øst og vest eller jerntæppet, som Churchill kaldte den.

KAPITEL 2

1 Dagens lektie på tavlen

Jeres lærer gennemgår sammen med jer svarene på dagens syv spørgsmål på tavlen.

2 Pragkuppet

Hvorfor er Pragkuppet et godt eksempel på Sovjetunionens kontrol over Østeuropa?

3 Den kolde krigs begyndelse

I par skal I arbejde individuelt med enten kilde 1 eller 2 (det vil sige, at en af jer arbejder med kilde 1, og den anden med kilde 2). Find svarene på nedenstående spørgsmål, mens du læser kilderne, og skriv dem ned. Præsenter bagefter svarene for din makker. Husk at give din makker dine svar efterfølgende.

4 Lav problemstillinger

I skal arbejde med den samme kilde, som I arbejdede med i opgave 3.

Det er vigtigt at kunne formulere problemstillinger til eksamen. Prøv at lave to problemstillinger, som din kilde kan besvare. Problemstillingerne skal begynde med enten 'hvordan', 'hvorfor' eller 'hvilke'. Forsøg, så godt du kan, skriftligt at besvare dine problemstillinger ud fra kilden. Inkluder to citater fra kilden til hver problemstilling.

Nu skal du få din makker til at selv at finde citater og besvare dine problemstillinger skriftligt, mens du selv besvarer problemstillingerne, som din makker lavede til sin kilde. Sammenlign til sidst dine svar med din makkers.

Her er et eksempel på en problemformulering:

- Hvordan fremstiller Andrej Zdanov Sovjetunionens rolle i en fremtidig verdensorden?
- Problemstilling 1:
Besvarelse og citater:
- Problemstilling 2:
Besvarelse og citater:

5 3. verdenskrig?

Læs kilde 3, og skriv et amerikansk svar på Stalins opfattelse af USA og hans trusler om en fremtidig krig.

6 Vigtige personer under Den kolde krig

Se på listen over vigtige personer under Den kolde krig nedenfor. Nogle af personerne har du ikke læst om endnu, men nu ved du, hvem de er, når du støder på dem i løbet af forløbet.

- Find et billede af hver person på nettet, så du har en fornemmelse af, hvordan de så ud.
- Lær deres navne og deres rolle udenad. Derefter spiller du mix and match ved at bruge den ændrede version på næste side.

Bresjnev, Leonid – Sovjetunionens generalsekretær i perioden 1964-1980 og manden bag Bresjnev-doktrinen
Castro, Fidel – cubansk kommunistisk leder i perioden 1959 og 2008 og under Cubakrisen
Churchill, Winston – premierminister i Storbritannien i perioden 1940-1945 og kendt for begrebet 'jernetæppet'
Dubcek, Alexander – tjekkoslovakisk leder under Foråret i Prag i 1968
Gorbatjov, Mikhail – den sidste sovjetiske generalsekretær i perioden 1985-1991 og bagmanden bag reformerne glasnost og perestrojka
Jeltsin, Boris – den første leder af Rusland i perioden 1991-1999 efter Sovjetunionens sammenbrud
Kennedy, John F. – præsident i USA i perioden 1961-1963 og under Cubakrisen
Krustjov, Nikita – Sovjetunionens generalsekretær i perioden 1953-1964 og under Cubakrisen
Lenin, Vladimir – bagmand bag Den russiske revolution i 1917, grundlægger af Sovjetunionen og dens første leder i perioden 1922-1924
Marx, Karl – Den mest betydningsfulde person i den socialistiske bevægelses historie
Nagy, Imre – ungarsk ministerpræsident under Ungarnopstanden i 1956. Blev i 1958 henrettet for sin rolle i opstanden
Reagan, Ronald – præsident i USA i slutningen af Den kolde krig i perioden 1981-1989
Roosevelt, Franklin D. – amerikansk præsident i perioden 1933-1945 og under Jaltakonferencen
Stalin, Josef – Sovjetunionens leder 1924-1953
Truman, Harry S. – præsident i USA i starten af Den kolde krig i perioden 1945-1953

Reagan	Sovjetunionens generalsekretær i perioden 1964-1980 og manden bag Bresjnev-doktrinen
Stalin	Cubansk kommunistisk leder i perioden 1959 og 2008 og under Cubakrisen
Churchill	Premierminister i Storbritannien i perioden 1940-1945 og kendt for begrebet 'jernetæppet'
Bresjnev	Tjekkoslovakisk leder under Foråret i Prag i 1968
Dubcek	Den sidste sovjetiske generalsekretær i perioden 1985-1991 og bagmanden bag reformerne glasnost og perestrojka
Truman	Den første leder af Rusland i perioden 1991-1999 efter Sovjetunionens sammenbrud
Nagy	Præsident i USA i perioden 1961-1963 og under Cubakrisen
Krustjov	Sovjetunionens generalsekretær i perioden 1953-1964 og under Cubakrisen
Lenin	Bagmand bag Den russiske revolution i 1917, grundlægger af Sovjetunionen og dens første leder i perioden 1922-1924
Marx	Den mest betydningsfulde person i den socialistiske bevægelses historie
Kennedy	Ungarsk ministerpræsident under Ungarnopstanden i 1956. Blev i 1958 henrettet for sin rolle i opstanden
Gorbatjov	Præsident i USA i slutningen af Den kolde krig i perioden 1981-1989
Castro	Amerikansk præsident i perioden 1933-1945 og under Jaltakonferencen
Jeltsin	Sovjetunionens leder 1924-1953
Roosevelt	Præsident i USA i starten af Den kolde krig i perioden 1945-1953

KAPITEL 3

1 Hvad handlede kapitlet om?

Opsummér ved hjælp af billederne og kortene i kapitlet indholdet af teksten med din nabo (brug dine svar på de syv spørgsmål i starten af kapitlet, som du havde for som lektie). Herefter fremlægger to elever deres svar for resten af klassen.

2 Tyskland efter 2. verdenskrig

Læs kilde 1, og besvar nedenstående spørgsmål med egne ord og med et citat fra kilden til hvert spørgsmål:

- Hvad er formålet med besættelsen af Tyskland (punkt 2-3, I-IV)?
- Hvilke konkrete resultater skal besættelsen af Tyskland have (punkt 5, 6 og 9, I-III)?
- Hvad er kravene til de tyske krigsskadeserstatninger (find svaret under overskriften 'Krigsskadeserstatninger fra Tyskland')?
- Hvordan skal Tysklands østgrænse ændre sig (find svaret under overskriften 'Tysklands østgrænse')?
- Hvad skal der ske med de tyske mindretal i Polen, Tjekkoslovakiet og Ungarn (find svaret under overskriften 'Ordnet overførelse af tyske befolkningsgrupper')?

3 Kortopgave

Tyskland før og efter 2. verdenskrig

Se på kortet over Europa nedenfor og find Tyskland.
Det er er fra før 2. verdenskrig. Sammenlign det med kortet på side 38 som viser Tyskland efter delingen i 1949. Find forskellene på de to kort.

4 Fordrevne tyskere efter 2. verdenskrig

Tyskerne, der flygtede fra Østeuropa, ville enten væk fra den sovjetiske hær eller blev fordrevet af lokalbefolkningen i det land, de flygtede fra. Fordrivelsen af tyskerne skete på meget få år. Se på kortet over fordrevne tyskere på s. 36, og hvor de blev fordrevet fra, for at få et billede af omfanget af det.

I aftalen på Potsdamkonferencen i 1945, som Sovjetunionen, USA og Storbritannien formulerede, stod følgende:

Konferencen nåede følgende overenskomst angående fjernelsen af tyskere fra Polen, Tjekkoslaviet og Ungarn: Efter at have overvejet spørgsmålet fra alle sider anerkender de tre regeringschefer, at overførelsen til Tyskland af tyske befolkningsgrupper eller elementer af sådanne, som stadig findes i Polen, Tjekkoslaviet og Ungarn, må foretages. De er enige om, at alle overførelser, som foregår, skal gennemføres på en ordnet og human måde. (...)

Snak med sidekammeraten om følgende spørgsmål:

- Var behandlingen af tyskerne forståelig?
- Tror du, fordrivelsen skete på en ordnet og human måde?
- Mange af tyskerne flygtede til det område, der blev til Vesttyskland. De blev sjældent modtaget positivt. Hvorfor? Var vesttyskernes reaktion forståelig?
- Hvordan tror du, de fordrevne tyskerne har følt sig behandlet af sejrherrene fra 2. verdenskrig og af tyskerne i det, der blev til Vesttyskland og DDR?

5 Diskussion - Tyskland efter 2. verdenskrig

Find argumenter for og imod de forskellige udsagn nedenfor, og diskutér herefter med din sidekammerat. Er I enige eller uenige i følgende udsagn?

- Tyskland og tyskerne blev behandlet uretfærdigt.
- Vesttyskland burde have været straffet hårdere.
- Det burde have været muligt at finde frem til en løsning på konflikten om Tyskland.
- Vestblokken havde skylden for Tysklands deling.
- Vesttysklands optagelse i NATO gjorde problemet større.
- DDR havde intet andet valg end at bygge Berlinmuren.
- Opførelsen af Berlinmuren var overordnet set en positiv ting.

6 Berlinmuren

Find specifikke ord i kilde 2-3, der viser holdningerne til både Berlinmuren og modstanderen. Brug de ord, du lige har fundet, til at besvare i en sammenhængende tekst, hvordan de to kilder fremstiller modstanderen og Berlinmuren.

KAPITEL 4

1 Post-it-opgave til dagens lektie

Læs jeres svar på de syv spørgsmål til dagens lektie for jer selv for at genopfriske, hvad kapitlet handlede om. Læreren inddeler jer i grupper á 4 og giver jer et afsnit fra kapitlet hver samt tre post-it-sedler per elev. Nu udvælger I hver især tre kernebegreber eller vigtige navne fra jeres afsnit og skriver det på tre post-it-sedler (ét på hver). Når I er færdige, skal I på skift i firemandsgrupperne placere en seddel i panden på en af jeres klassekammerater. Den pågældende elev skal spørge ind til begrebet/navnet på sedlen og forsøge at gætte ordet. Resten af gruppen må kun svare med ja eller nej. Fortsæt, indtil alle 12 begreber/navne er blevet gættet.

2 Sport og politik

De tjekkoslovakiske tilskuere brugte ishockeykampen mod Sovjetunionen i 1969 til at vise deres modstand mod nedkæmpelsen af Foråret i Prag. På plakaten i midten står der blandt andet: Vi er ikke bange for russerne. Vi slår dem i hockey. På plakaten til højre er afbildet en sovjetisk kampvogn, der skyder mod et tjekkoslovakisk mål.

Ved VM i ishockey i 1969 spillede Tjekkoslaviet og Sovjetunionen to kampe mod hinanden. Både blandt de tjekkoslovakiske spillere og i befolkningen blev kampen opfattet som en måde, hvorpå de kunne vise en tydelig form for modstand mod Sovjetunionen og deres invasion af landet under Foråret i Prag. Tjekkoslaviet vandt begge kampe, hvilket de opfattede som deres hævn for begivenhederne i 1968, og i Tjekkoslaviets hovedstad, Prag, sang fansene: 'Der var ingen kampvogne, så de tabte' og 'Tjekkoslaviet-Besættelsesmagten 4-3'. En af de tjekkoslovakiske spillere kaldte under kampen den sovjetiske målmand for en 'forbandet kommunist'.

Diskutér følgende udsagn med din makker:

- Sport bør ikke blandes sammen med politik, og derfor burde Tjekkoslaviet ikke have misbrugt kampen på den måde.
- Tjekkoslaviet burde være gået til rigtig kamp mod Sovjetunionen, ligesom Ukraine i dag, i stedet for at gøre det på ishockeybanen.
- De enkelte sovjetiske spillere havde intet med den sovjetiske invasion at gøre, så det var ikke en fair behandling af dem.
- Det er forståeligt og godt at bruge en international begivenhed til at vise modstand mod en politisk fjende.

3 Bresjnevdoktrinen

I grupper á tre elever skal I skriftligt besvare følgende spørgsmål om kilde 2 uden for klasselokalet. Læreren bliver i klasselokalet. Når I mener, I har besvaret et spørgsmål, skal I på skift gå tilbage til jeres lærer, der godkender eller beder jer om at forbedre jeres svar. I skal gå tilbage til jeres gruppe og fortælle, hvad læreren har svaret (hvis ikke læreren godkendte svaret, skal I forbedre det og herefter få lærerens godkendelse). Når spørgsmålet er endeligt godkendt, må I gå videre til næste spørgsmål. Bliv ved, indtil alle spørgsmål er besvaret.

- Hvordan fremstiller Bresjnev socialismen? Underbyg med et citat fra kilden.
- Hvordan fremstiller Bresjnev Sovjetunionen? Underbyg med et citat fra kilden.
- Hvordan fremstilles socialismens fremtid? Underbyg med et citat fra kilden.
- Hvad er kildens formål?
- Hvad er kildens tendens?
- Kildens modtagere er både Vestblokken og Østblokken. Find tre citater, der viser det.
- Giv argumenter for påstanden om, at Sovjetunionen blev nødt til at bruge magt, hvis den kommunistiske Østblok skulle overleve.

4 Vendspil om det kommunistiske menneske

Læreren udleverer udklippede billeder og billedtekster fra DDR på s. 58-59 til jer i to separate bunker (en med billeder og en med billedtekster). I blander nu kortene og lægger dem på bordet med billeder og tekster nedad. I tremandsgrupper skal I på skift vende to kort og se, om I kan finde matchende billedtekst og billede. Hvis I vender forkerte kort, bliver de liggende på bordet. Hvis I finder matchende tekst og billede, skal I fortælle resten af gruppen, hvad billedet viser jer om livet i det kommunistiske DDR. Når I har matchet alle tekster og billeder, finder I en vinder i jeres gruppe.

5 USA og oprørene i Østeuropa

Læs kilde 3 og besvar:

- Hvorfor ønskede USA ikke at støtte oprøret i Ungarn?
- Svigtede USA modstanderne af kommunismen i Østeuropa?

6 Livet i et kommunistisk samfund

- Forestil dig, at du var almindelig borger i østblokken: Lav en liste med argumenter for at acceptere det kommunistiske styre.
- Diskutér med din nabo, som har lavet en liste med argumenter for at gå til modstand mod det kommunistiske styre.

KAPITEL 5

1 Opsummering af dagens lektie

Læreren skriver spørgsmålene til dagens lektie op på tavlen. Han udvælger syv af jer til at skrive jeres svar så kort som muligt på tavlen. Når I er færdige, skal de syv sidekammerater til højre kort sammenfatte de syv udvalgte elevers svar for resten af klassen.

2 Økonomien længe leve!

Lav en analyse af de to sovjetiske propagandaplakater nedenfor.

Plakat fra 1928

- På bogen står der: '5-årsplan'. Manden (den vestlige kapitalist) siger, 'Fantasi, nonsens, utopi'
- På fabrikken står der: 'USSR 5=4 (dvs. at 5-årsplanen blev gennemført på 4 år)
- På de røde faner står der: 'Industrialisering, kollektivisering af landbrugene'

Plakat fra 1957.

Der står: 'Vi vil fuldføre partiets opgaver' – "De opgaver, som er fastlagt af Partiets Centralkomite i den sjette femårsplan, er enormt omfattende. De vil kræve store anstrengelser og intens arbejdsindsats fra partiet og hele folket".

Personerne repræsenterer forskellige erhverv: bønderne, fabriksarbejderne, svejserne og minearbejderne. Bagved er afbildet Sovjetunionens delrepublikkers flag samt et kort over Sovjetunionen.

- Nu skal I selv lave to amerikanske propaganda-plakater. En, der glorificerer markedsøkonomien, og en, der kritiserer planøkonomien. Når I er færdige, udstiller I dem, og klassen stemmer om, hvilke to der er de bedste. Jeres plancher skal både være kreative og vise, at I har styr på kapitlet.

3 Overbevis din økonomiske modstander

Lav en liste over positive og negative sider ved begge økonomiske systemer. I par skal I nu lave en propagandatekst, som forherliger enten planøkonomien eller markedsøkonomien. I skal bruge propagandateksten til at overbevise jeres modstander om, at jeres økonomiske system er det bedste, ved at inddrage det positive ved jeres økonomiske system og det negative ved jeres modstanders. Præsenter jeres propaganda-tekst for en anden gruppe, og diskutér herefter fordele og ulemper ved de to økonomiske systemer.

4 Marshallplanen

Marshallplanen i 1947 var amerikanernes plan for at styrke Europa økonomisk og politisk. Marshallplanen bygger på en markedsøkonomisk opfattelse af verden. Analysér følgende citater fra kilde 1:

- Citat 1: Landmanden har altid produceret levnedsmidler for at bytte dem med byboerne for andre livsnødvendigheder. Denne arbejdsdeling er grundlaget for den moderne civilisation. I øjeblikket er den truet af sammenbrud.
- Citat 2: Sandheden er, at Europas behov i de næste tre eller fire år for føde og andre væsentlige produkter udefra – først og fremmest fra Amerika – er så meget større end dets nuværende evne til at betale, at de må have en væsentlig ekstra hjælp eller se en økonomisk, social og politisk forværring af meget alvorlig karakter i øjnene.
- Citat 3: Det er fornuftigt, at USA gør, hvad det er i stand til, for at verden kan vende tilbage til normal økonomisk sundhed, uden hvilken der ikke kan være nogen politisk stabilitet og ingen sikker fred.
- Citat 4: Enhver regering, der er villig til at hjælpe med i arbejdet for genrejsning, vil finde fuld medvirken – det er jeg sikker på – hos USA's regering. Enhver regering, som arbejder på at blokere andre landes genopbygning, kan ikke vente hjælp hos os. Endvidere vil regeringer, politiske partier eller grupper, som søger at forlænge den menneskelige elendighed for at profitere deraf politisk eller på anden måde, møde modstand fra USA.
- Citat 5: Dette lands (USA) rolle skulle bestå i ven-skabelig hjælp til planlægningen af et europæisk program og senere i støtte til et sådant program, så langt det er os praktisk muligt.

5 Planøkonomi – succes og krise

- Find ud af, hvad intention og budskab er i kilde 2 og 3.
- Fuldend herefter sætningerne nedenfor.

Kilde 2:

- Krustjov siger, at landbruget ...
- Krustjov hævder, at levestandarden er ...
- Og at videnskaben er karakteriseret ved ...
- Generelt mener han, at planøkonomien er ...
- Krustjov er sikker på, at i konkurrencen med Vesten vil Sovjetunionen ...

Kilde 3:

- Finansministeren mener, at beviserne på planøkonomiens krise er ...
- Gorbatsjov hævder, at ...
- Virksomhedernes status ...
- Planøkonomien ...
- Levestandarden ...
- Banksystemet ...
- Militæret ...

6 Forskellen på Øst- og Vestblokkens økonomi

En måde at opgøre et lands økonomiske formåen og vækst er med BNP (bruttonationalproduktet). BNP beskriver et lands årlige produktion. BNP er altså et udtryk for et lands generelle økonomiske styrke. BNP anvendes også til at sige noget om befolkningens velfærd, men da der er tale om et gennemsnit pr. indbygger i befolkningen, siger tallene ikke nødvendigvis noget om den reelle økonomiske fordeling i et samfund.

Her kan man fx bruge Gini-koefficienten, der er angivet som et tal mellem 0 og 1. Jo lavere Gini-koefficient, desto mere lige er fordelingen af goderne i et samfund. Hvis tallet er 0, er alle goder altså fuldstændigt lige fordelt. En anden måde er at inddrage tallene fra de 10 % rigestes andel af indkomsten i et land. Hverken Gini-koefficienten eller de 10 % rigestes andel af indkomsten siger dog noget om befolkningens generelle velstand – med andre ord, hvor mange goder de egentligt har. For at finde den, kan man fx inddrage tallene for både BNP og Gini-koefficienten.

- Hvad siger tabel 5 om BNP per indbygger i USA og Sovjetunionen de enkelte år og udviklingen over tid? Lav en indeksberegning af udviklingen i tabel 5 – brug 1950 som basisår.
- Hvad siger tabel 5 om styrkeforholdet i BNP mellem Østeuropa og Vesteuropa de enkelte år og udviklingen over tid i de to dele af kontinentet? Lav en indeksberegning af udviklingen i tabel 5 – brug 1950 som basisår.
- Se, om I kan inddrage indholdet fra teksten i jeres svar.
- Hvad siger tabel 6 og 7 om indkomstfordelingen i Sovjetunionen og USA?

KAPITEL 6

1 Præsentation af dagens lektie

I får ti minutter til at forberede en kort samlet præsentation af lektien til i dag. Brug jeres svar fra de syv spørgsmål til dagens lektie s. 75 og billederne på s. 76, 77, 79 og 80 i jeres præsentation. Læreren udvælger herefter to af jer til at fremlægge jeres præsentation.

2 Stafet

I skal op af stolene og få dagens motion! I skal nemlig spille en stafetleg. Jeres lærer deler jer op i firemandsgrupper og giver hver gruppe et nummer. Nu skal I så i gang med at spille.

- Jeres lærer har printet spørgsmålsarket nedenunder ud på forhånd. Der er et til hver gruppe (læreren har skrevet jeres gruppenummer på arket på forhånd), og læreren lægger arkene på linje på gulvet sammen med en kuglepen (der skal være ca. en meter mellem arkene). I stiller jer ca. 20 meter fra jeres ark.
- I skal nu på skift i grupperne løbe frem til jeres spørgsmålsark og enten krydse et nyt svar af eller rette et svar, hvis I mener, det er forkert. I må kun gøre én af tingene ad gangen.
- Løb herefter tilbage, og send næste elev fra holdet afsted – husk at snakke om spørgsmålene med de andre i gruppen, når I ikke er afsted for at svare.
- Når første hold er færdig, stopper legen, læreren samler arkene ind og tæller de rigtige svar – herefter kåres vindergruppen!

1	Hvornår fandt Cubakrisen sted?	1952	1962	1972
2	Hvad gjorde Vesttyskland i 1972?	Opførte Berlinmuren	Krævede, at DDR blev en del af et samlet Tyskland	Anerkendte DDR som stat
3	Hvilken forsoningsaftale blev underskrevet i 1975?	Helsinkiaftalen	Osloaftalen	Stockholmaftalen
4	Hvad gjorde Sovjetunionen i 1977, der optrappede konflikten mellem Øst- og Vestblokken?	Invaderede Ungarn	Opstillede nye strategiske missiler i Europa	Intensiverede støtten til det kommunistiske Cuba
5	Hvilket mellemøstligt land fik en anti-amerikansk ledelse i 1979?	Israel	Jordan	Iran
6	Hvilket land blev invaderet af Sovjetunionen i 1979?	Afghanistan	Ungarn	Tjekkoslaviet
7	Hvad var NATO's reaktion på Sovjetunionens handling i 1977?	SALT I	Dobbeltbeslutningen	Stjernekrigsprojektet
8	Hvem blev amerikansk præsident i 1981?	John F. Kennedy	Harry S. Truman	Ronald Reagan
9	Hvad var målet med USA's oprustningspolitik i begyndelsen af 1980'erne?	At begynde en krig mod Sovjetunionen	At ødelægge den sovjetiske økonomi	At opløse Warszawa-pagten
10	Hvem blev sovjetisk generalsekretær i 1985?	Gorbatjov	Krustjov	Bresjnev

3 Konflikt og samarbejde: kildearbejde

Fordel kilde 1-3 mellem jer i tre par i seksmandsgrupper (hvert par tager en kilde hver).

- Find tre citater fra kilderne, der viser eksempler på enten konflikt eller afspænding.
- Skriv jeres citater på tre lapper papir.
- Skriv også to citater fra kilderne, som I vil have uddybet, eller som I ikke forstår.
- Sæt jer sammen med de andre to par, og læg jeres lapper papir i en bunke. I grupperne skal I nu i par-rene på skift trække en lap papir. Det par, der har skrevet citatet, skal præsentere kilden og forklare citatet.
- Når I har arbejdet med alle citater, skal I sammen skrive en kort konklusion, der opsummerer udviklingen fra konflikt til samarbejde i 1980'erne.
- Til sidst gennemgår I på klassen de citater, I vil have uddybet eller forklaret.

4 Ansvar for Den kolde krig

Læs kilde 4, og diskutér med din makker på baggrund af kapitlet, og hvad du ellers ved fra forløbet, om du er mest traditionalist, revisionist eller postrevisionist.

5 Konflikt og samarbejde: planche

I tremandsgrupper får I udleveret et A3-papir og skal nu lave en planche over konflikt og afspænding under Den kolde krig. Planchen skal indeholde billeder, I selv finder på nettet, jeres egne tegninger, post-its, udsnit af verdenskort, eller hvad I nu finder på. I skal også bruge citater fra kilderne og de vigtigste oplysninger fra kapitlet. Når I er færdige, skal I præsentere og forklare jeres planche til to andre grupper.

KAPITEL 7

1 Quiz og byt med egne spørgsmål

Læs jeres svar på de syv spørgsmål til dagens lektie for at genopfriske, hvad kapitlet handlede om. Herefter får I hver tildelt et afsnit fra kapitlet, og nu skal I på en lap papir skrive et spørgsmål og et svar, der har at gøre med det afsnit. Når I alle sammen er færdige, går hele klassen rundt i klasselokalet og quizer og bytter med de spørgsmål, I lige har lavet.

2 Gorbatsjovs nekrolog

Læs kilde 4 og tag noter om, hvordan han opfattes. Nu skal I skrive en nekrolog. En nekrolog er en beskrivelse af en afdød persons indflydelse og handlinger. I skal nu i par vælge at skrive en nekrolog over Gorbatsjov, som var den skrevet fra enten et positivt eller negativt perspektiv. Nekrologen skal fylde 150-200 ord. I skal bruge tre citater fra kilde 4, og derudover skal nekrologen indeholde følgende ord:

- Perestrojka og glasnost
- Sovjetunionens fald
- Den kolde krigs afslutning
- Forsøg på at reformere Sovjetunionen
- Samarbejde med den amerikanske præsident Reagan

3 Struktur/aktør-opgave

Når vi kigger tilbage på fortiden, kan vi sagtens se, at der er noget, der har ændret sig. Men hvorfor? En teori er, at det primært er enkelte menneskers handlinger (aktører), der skaber forandringerne, og at de ikke ville have fundet sted uden dem. Andre mener, at det særligt er de bagvedliggende økonomiske, teknologiske, sociale og politiske forhold (strukturer), der skaber forudsætningerne, og at det enkelte menneske ikke spiller en unik rolle. De fleste historikere i dag vil nok mene, at der for det meste er tale om en vekselvirkning.

Inddel jer i grupper à to par, og fordel påstandene nedenunder mellem jer. Find i jeres par argumenter for 'jeres' påstande. Diskutér derefter jeres svar med det andet par.

- Den amerikanske oprustning under Den kolde krig var afgørende for afslutningen af Den kolde krig, da den betød, at den sovjetiske økonomi brød sammen.
- Den sovjetiske planøkonomi kunne under alle omstændigheder ikke reddes, og derfor er dens sammenbrud den vigtigste forklaring på Den kolde krigs afslutning.
- Gorbatjovs personlige modvilje mod at bruge vold var afgørende, da Sovjetunionen derfor ikke greb militært ind for at stoppe demonstrationerne i DDR.
- Tjernobylyllykken viste over for den sovjetiske ledelse og befolkning, at Sovjetunionens system ikke fungerede. Den manglende tillid til systemet betød, at Sovjetunionen langsomt men sikkert gik i opløsning.
- Gorbatjovs ønske om åbenhed (glasnost) medførte så stor kritik af kommunismen i Sovjetunionen og Østblokken, at det var umuligt at fastholde illusionen om et stærk og godt kommunistisk samfund.
- Sovjetunionens militære styrke var landets vigtigste magtfaktor. Nederlaget i Afghanistankrigen var derfor afgørende for Murens fald, da den var for dyr og betød manglende tillid til systemet i befolkningen.

Vurdér med udgangspunkt i jeres diskussion, om I mener, historien er aktør- eller strukturbestemt – eller måske begge dele. Vær meget præcise, når I forklarer, hvilke strukturer og aktører der spiller hvilken rolle.

4 Idealistisk eller materialistisk historiesyn

Opstår historisk forandring primært som følge af de demæssige forhold eller som et produkt af de materielle forhold, der omgiver mennesker? Hvad er de vigtigste drivkræfter for forandring?

Idealistisk historiesyn: Historikere, der mener, at ideer, ideologier og kulturelle strømninger er centrale, kan siges at have et idealistisk historiesyn. Der har været tendens til, at disse historikere har lagt stor vægt på enkeltindviders betydning.

Materialistisk historiesyn: Hvis man derimod lægger vægt på sociale, økonomiske og magtmæssige forhold og interesser i et samfund som drivkraft for forandring, har man et udpræget materialistisk historiesyn.

- Læs kilde 3, og afgør på baggrund af den og din viden fra kapitlet, hvorvidt Reagans betydning for afslutningen på Den kolde krig er udtryk for et idealistisk eller et materialistisk synspunkt.
- Læs kilde 4, og afgør, om Gorbatjovs reformer som forklaring på afslutningen af Den kolde krig er udtryk for et idealistisk eller et materialistisk synspunkt.

Opgaven er udarbejdet med inspiration fra *Historielærerens øvelsesbog* (2020) af Anders Troelsen og Kasper Ditlevsen.

5 Den kolde krigs afslutning som tegneserie

Lav din egen tegneserie på et A3-papir, der omhandler, hvorfor og hvordan Den kolde krig sluttede. Tegneserien skal være 6-8 billeder, og I skal gøre det så kreativt og flot som muligt.

KAPITEL 8

1 Hvad handlede dagens tekst om?

Ud fra dine svar på lektien skal du skrive en kort tekst (150 ord), hvor du kort opsummerer dine svar. Skriv så grundigt og med så godt sprog, som du kan. Læs den herefter højt for din sidekammerat.

2 Østudvidelsen

- Indsæt nedenstående ord i kilden. Se de rigtige svar i kilden på s. 107-108

Krigshærgede, frihed, markedsøkonomi, højdepunkt, demokrati, drøm, Jalta-konferencens, fremtid, ulykkelige deling

Med beslutningerne i København lukkede vi et af de mørkeste og blodigste kapitler i Europas historie. Vi satte et punktum for et århundrede præget af krige og konflikter. Vi tog endegyldigt afsked med _____ og den kolde krigs Europa. Samtidig åbnede vi døren til en ny æra i Europas historie, en æra præget af _____, fred, vækst og velstand. Topmødet i København markerede et _____

i det europæiske samarbejdes historie. En triumf for frihed og _____ og en port til en bedre _____ for alle vore folk.

Beslutningen i København om udvidelsen af EU markerer genforeningen af Europas folk og stater, afslutningen på vort kontinents _____ og begyndelsen på en ny æra i Europas historie.

EU står efter topmødet i København som den samlende ramme om fremtidens Europa, et samarbejde baseret på fælles værdier: frihed og _____, fællesskab og socialt ansvar, demokrati og menneskerettigheder. Et effektivt samarbejde, der respekterer vore folks og staters nationale egenart.

Det frø, som Unionens fædre såede i Europas _____ jord for snart 50 år siden, har slået rod. Med udvidelsen af EU er deres _____ og deres vision blevet til virkelighed.

Vort nye Europa er født.
Tak hr. formand.

- Gennemgå kildens indhold på klassen. Hvorfor opsummerer de ord, du skal indsætte, kildens budskab og intention?

3 Begrebsbingo og margretheskålen

- Del 1: Begrebsbingo.
Jeres lærer giver jer hver den 'bingoplade', der er nedenunder, og som indeholder navne og begreber fra forløbet. Nu skal I i par genopfriske jeres viden om hvert af dem. I laver selv et passende antal små lapper papir (dem skal I bruge til brikker), og læreren går nu i gang med meget kort at forklare hvert navn og begreb uden at nævne ordet. Ligesom i bingo skal I lægge en 'brik' på det felt, I tror, læreren har forklaret. I bliver ved, indtil én af jer har fået en række – og så tjekker læreren, om I har sat 'brikken' på det rigtige felt. I kan herefter fortsætte med flere rækker eller fuld plade, hvis I har lyst.

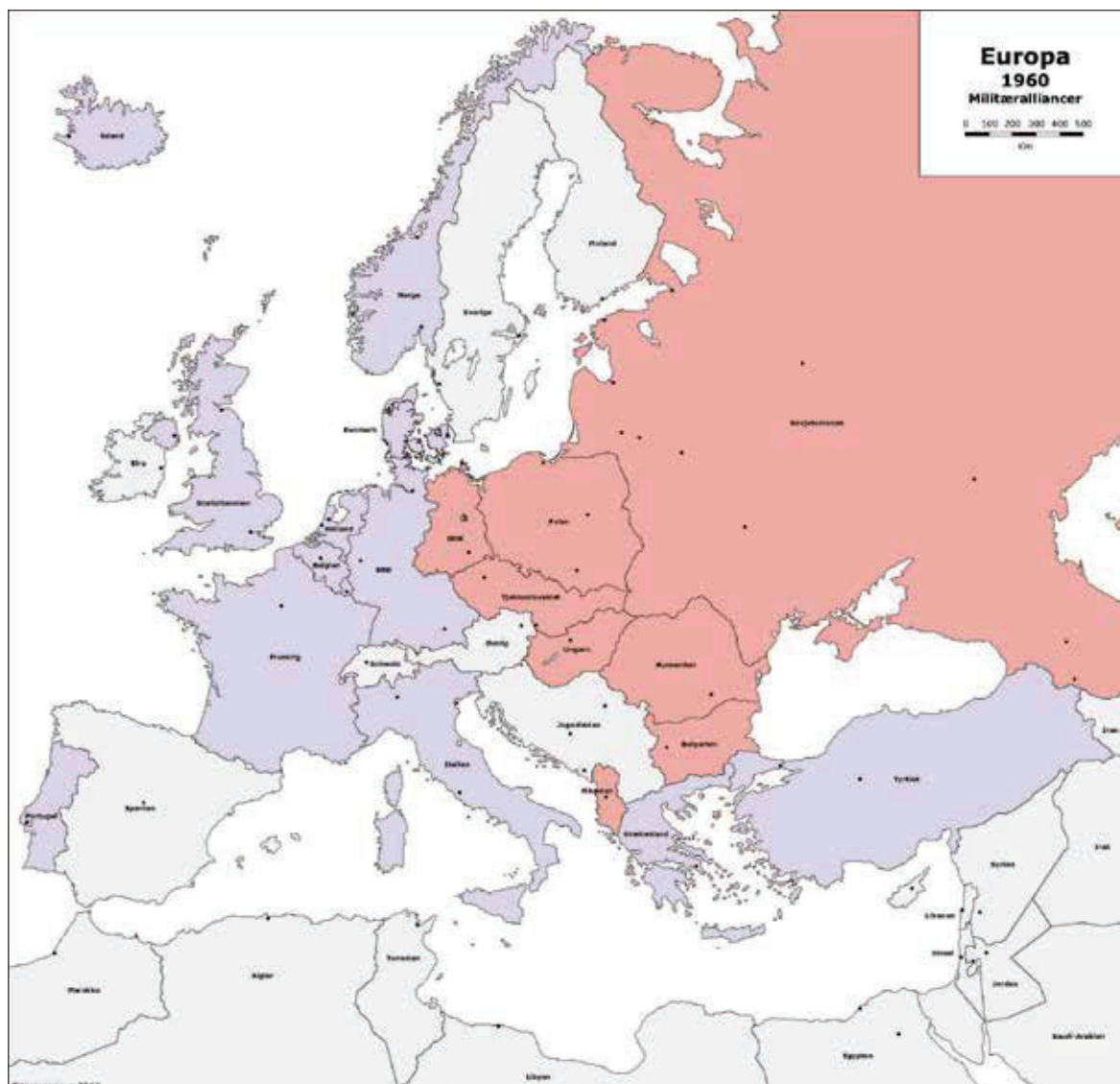
<i>Jerntæppet</i>	<i>Stalin</i>	<i>Afstaliniseringen</i>	<i>Kommunisme</i>	<i>Ungarnopstanden</i>
<i>Reagan</i>	<i>Planøkonomi</i>	<i>Warszawa-pagten</i>	<i>NATO</i>	<i>Truman-doktrinen</i>
<i>Bresjnevdoktrinen</i>	<i>Foråret i Prag</i>	<i>Gorbatjov</i>	<i>Glasnost</i>	<i>Perestrojka</i>
<i>Berlinmuren</i>	<i>Cubakrisen</i>	<i>Markedsøkonomi</i>	<i>Folkedemokrati</i>	<i>DDR</i>
<i>Atomvåben</i>	<i>MAD (Mutual Assured Destruction)</i>	<i>Kennedy</i>	<i>Krustjov</i>	<i>Murens fald</i>
<i>USA</i>	<i>Sovjetunionen</i>	<i>Våbenkapløb</i>	<i>Kapitalisme</i>	<i>Marx</i>

- Del 2: Margretheskålen.
Læreren har på forhånd klippet de samme navne og begreber ud, som I lige har brugt til at spille bingo med. Der skal være ét navn/begreb på hver lap papir. Læg alle papirlapperne i en skål eller lignende. I deles nu op i hold og skal dyste mod hinanden. En elev fra hvert hold får på skift 30 sekunder til at forklare så mange ord, som hans hold når at gætte. Spillet fortsætter, indtil alle ordene er blevet gættet.

4 Kortopgave

- Find et kort over Europa i dag på nettet, og sammenlign med kortet fra Den kolde krig nedenfor. Find alle de geografiske forskelle.

OPGAVER OG ARBEJDSFORSLAG

5 Nyhedsindslag – tiden efter Den kolde krig

Jeres lærer inddeler jer i grupper à 5 elever – jeres gruppe er nu et tv-hold. Vælg i jeres tv-hold et af de tre mulige scenarier:

- Berlinmuren er faldet. Brug kilde 2.
- Forholdet mellem Rusland og NATO efter Den kolde krig. Brug kilde 3.
- Foreningen af Europa efter Den kolde krig. Brug kilde 4

Nu skal du og dit tv-hold lave et nyhedsindslag på 3-5 minutter om jeres scenarie. Hvis jeres nyhedsindslag er blevet rigtigt godt, kan I jo vise det for hele klassen – ellers kan I dele det med en enkelt anden gruppe. Inddrag både din viden fra kapitlet og kilden. I har ret frie rammer, men I skal have følgende bånd med.

- En del af udsendelsen skal indeholde ekspert-udsagn (fx fra en historiker).
- I skal bruge 3 citater fra kilden.
- En del af udsendelsen skal perspektivere til kapitlet generelt.
- Udsendelsen skal være lærerig og underholdende.

KAPITEL 9

1 Hvad handlede dagens lektie om?

For at samle op på dagens lektie skal I først læse jeres svar for at genopfriske dagens lektie. Derefter skal I på skift i par uden at kigge på jeres svar besvare de seks første spørgsmål for hinanden (I tager altså tre spørgsmål hver). Jeres partner tjekker i sine svar, om I har svaret korrekt. Hvem der besvarer spørgsmål syv, slår I sten-saks-papir om!

2 Historiebrugsopgave

- Læs faktaboksen om historiebrug på s. 164 Tal med din makker om, hvad historiebrug er.
- I denne her opgave vil I kun arbejde med nummer 2, 3, 4 og 6. Match de fire former for historiebrug med de nedenstående citater i tekst A til D (hvert eksempel kan godt kobles med flere former for historiebrug).

- Hvad forsøger afsenderen at vise med netop sin form for historiebrug?

– Putin (kilde 1): 'I umindelige tider har folkeslag, der boede i den sydvestlige del af, hvad der historisk har været russisk land, kaldt sig selv for russere og ortodokse kristne. Dette var tilfældet før det 17. århundrede, da en del af dette territorium blev genforenet med den russiske stat, og det var tilfældet derefter. (...) Det moderne Ukraine er helt og holdent blevet skabt af Rusland. (...)'

– Tidligere medlem af Dansk Folkeparti Marie Krarup (kilde 3): 'Rusland har sagt 'nej' (*russisk for 'nej'*) igen og igen. Ligesom USA sagde 'no' til Krustjov, da han ville opsætte missiler på Cuba. Men til forskel fra Krusjtjov er Vesten ikke villig til at tale med modparten. De vil kun have, at dialogen skal gå igennem Kiev. Tænk, hvis Krustjov havde sagt: 'Det med de atommissiler på Cuba, den må I tage med Castro og de andre cubanere. De har et frit valg.'

– Putin (kilde 1): 'Ukraine er ikke et naboland for os. Det er en umistelig del af vores historie, kultur og åndelige rum. Ukrainerne er vores kammerater, for os de mest dyrebare – ikke bare kolleger, venner og mennesker, som engang har tjent sammen, men også slægtninge, mennesker knyttet sammen af blod og familiebånd.'

– Præsident Biden (kilde 2): 'Time and again, history shows that it's from the darkest moments that the greatest progress follows. And history shows this is the task of our time, the task of this generation. Let's remember: The hammer blow that brought down the Berlin Wall, the might that lifted the Iron Curtain were not the words of a single leader; it was the people of Europe who, for decades, fought to free themselves. (...)'

Historiebrug

Når man bruger fortiden til et bestemt formål, kalder man det historiebrug. Nogle gange kan der godt være tale om flere former på én gang. Her er seks forskellige, meget almindelige former for historiebrug:

- 1 Videnskabelig – her analyserer man historiske kilder på en kildekritisk og objektiv måde for at komme så tæt på den fortidige virkelighed som muligt.
- 2 Identitetsskabende – her bruger man fortiden til at skabe en identitet i dag. Ofte vil man bruge ord som 'vi', 'jeg', 'os' for at vise, at noget i fortiden skaber ens identitet i dag.
- 3 Moralsk – her bruger man en begivenhed i fortiden som eksempel på, at man i dag ønsker at handle mere moralsk.
- 4 Politisk – her bruger man fortiden til at forsvare et politisk ståsted i dag.
- 5 Underholdningsmæssig/kommercielt – her bruger man historien til at underholde og tjene penge.
- 6 Ikke-brug – her udelader man bevidst dele af fortiden for at gøre sit eget budskab mere overbevisende.

Faktaboksen er udarbejdet på baggrund af Klas-Göran Karlssons 'Historien är nu – introduktion til historiedidaktiken', 2008.

3 Erindringsstedsanalyse

Det sovjetiske monument for 2. verdenskrig *Moder Ukraine* er placeret på en central plads Kyiv i Ukraine. Monumentet er et erindringssted, det vil sige et sted, hvor mennesker skaber erindringer om fortiden.

Under 2. verdenskrig var Ukraine en del af Sovjetunionen, og mange ukrainere kæmpede sammen med resten af Sovjetunionen mod Nazityskland. Monumentet, der dengang blev døbt *Mor Moderland*, blev rejst i 1981 som en del af *Museet for Den store fædrelandskrig* (den sovjetiske betegnelse for 2. verdenskrig) for at markere den samlede sovjetiske sejr over Tyskland. Kvinden på monumentet bærer et skjold, der oprindeligt afbildede de sovjetiske symboler, hammer og segl. I 2023 udskiftede den ukrainske regering det med Ukraines nationalvåben som konsekvens af krigen mod Rusland. Derudover skiftede monumentet navn til *Moder Ukraine*.

Se, om I kan udfylde det nedenstående erindringssteds-skema.

Er I enige eller uenige i følgende udsagn?

- Statuen burde have sin oprindelige udformning og navn, da den er et symbol på Sovjetunionens samlede ofre i sejren over Nazityskland – ikke kun Ukraines.
- Statuen burde have haft sin oprindelige udformning og navn, da den gør forholdet dårligere til russerne, som føler stolthed over deres sovjetiske fortid.
- Statuen burde have haft sin oprindelige udformning og navn, da ændringen er et forsøg på at fjerne dele af historien, man ikke bryder sig om (nemlig at Ukraine også har haft lange perioder med et positivt til forhold til Rusland).

- Det er ligegyldigt, hvad statuen hedder, og hvordan den ser ud. De fleste mennesker lægger alligevel ikke mærke til historiske statuer og ved slet ikke, hvad de symboliserer.
- Det er godt, at statuen skiftede navn og udseende, fordi den indtil da var et symbol på russisk undertrykkelse af Ukraine.
- Det er godt, at statuen skiftede navn og udseende, fordi den skaber sammenhold blandt ukrainerne i kampen mod Rusland.
- Statuen burde helt fjernes og placeres på et museum.

Find argumenter for og imod de forskellige udsagn i par, og diskutér herefter med et andet par.

Analyseskema for erindringssteder		
Materielt	Hvor står den?	
	Hvem fik lavet den?	
	Hvad forestiller den?	
	Hvornår er den lavet/forandret?	
Symbolsk	Hvilken betydning tillagdes den, da den blev bygget?	
	Hvilken betydning bliver den tillagt i dag?	
	Hvorfor blev den opført/forandret?	
	Hvorfor den valgte placering?	
Funktionelt	Hvad brugtes den til?	
	Hvad bruges den til i dag?	
	Hvordan stemmer brugen i dag overens med intentionen med den?	
	Er erindringsstedet levende eller dødt? (Er der nogen, der bruger det som erindringssted længere?).	

Faktaboksen er udarbejdet på baggrund af Kristian Iversen og Ulla Nedergaard Pedersens 'Danmarks historie mellem erindring og glemsel', 2014.

4 Diskussion - Vesten har skylden for Ukrainekrigen

I Vesten er der bred enighed om, at Rusland alene har skylden for krigen mod Ukraine, der begyndte i 2022. I Rusland er opfattelsen af konflikten, at den skyldes NATO's aggressive udvidelser efter Den kolde krig. Den russiske holdning er, at det er helt rimeligt, at Rusland forsøger at bremse den udvikling. Der findes også folk i Vesten, der mener, at NATO har en stor del eller i hvert fald en del af skylden for krigen.

- Hvilke argumenter har Marie Krarup (kilde 3) og Anton Nikolajevs (kilde 4) for, at Vesten er skyld i krigen?
- Diskutér med din sidekammerat de forskellige holdninger, og giv argumenter for og imod dem. Brug din viden om Ukrainekrigen fra kapitlet i diskussionen.
- Vurdér, hvem du mener har skylden for krigen.

5 En ny kold krig

Find argumenterne i artiklen (kilde 5) for, at ... (brug ét citat per udsagn)

- Der er en ny kold krig.
- Der er forskelle på den kolde krig og situationen i dag.
- Fremtiden i Europa er meget usikker.

6 Regressiv/progressivt historiesyn

Et historiesyn handler om ens grundlæggende opfattelse af historien – altså i hvilken retning man synes, historien er gået. Inden for historieforskningen taler man groft sagt om to former for historiesyn, nemlig regressivt og progressivt historiesyn.

Regressivt historiesyn betyder, at man mener, at historien generelt set har udviklet sig i en negativ retning. Altså at tingene var bedre i gamle dage.

Progressivt historiesyn betyder, at man mener, at historien generelt set har udviklet sig i en positiv retning. Altså at tingene er bedre i dag.

- Find i kilde 1 og 2 ud af, om Bidens og Putins opfattelse af udviklingen siden Den kolde krigs afslutning er udtryk for et regressivt eller progressivt historiesyn.

KAPITEL 10

1 Hvad handlede dagens tekst om?

Læreren har taget en tennisbold med. Nu gennemgår I på klassen dagens lektie, ved at elever, der rækker hånden op, på skift griber bolden, svarer på spørgsmålet og kaster bolden videre til en ny elev, der rækker hånden op. Opgaven fortsætter, indtil læreren synes, I har besvaret spørgsmålene udtømmende.

2 Undgå atombomben!

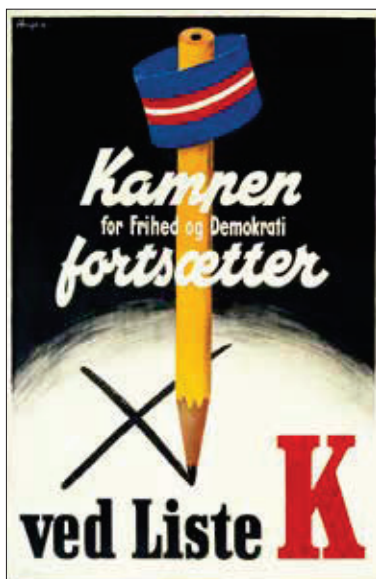
Vi starter med at opsummere hele emnet, da det er sidste time i forløbet.

Først får I fem minutter til at tale med sidekammeraten om, hvad I kan huske om de nedenstående emner (tjek jeres noter fra hele forløbet). Derefter stiller I jer i en cirkel på seks elever, og den yngste elev har medbragt en 'atombombe' (fx en vandflaske). Læreren vælger ét af emnerne nedenfor og sætter tiden i gang (45 sekunder). På skift skal I nu nævne en begivenhed, et begreb eller en person, der har at gøre med det pågældende emne, så snart I modtager 'atombomben' fra personen til venstre for jer. Giv med det samme 'atombomben' videre til eleven på din højre side, når du har svaret. Når tiden er gået, eksploderer 'atombomben', og den elev, der står med den, er ude. Læreren vælger et nyt emne og sætter tiden i gang (igen 45 sekunder). Spillet fortsætter, indtil der kun er én elev tilbage. Emnerne er:

- Personer under og efter Den kolde krig
- Begivenheder under og efter Den kolde krig
- Tyskland under og efter Den kolde krig
- Konflikter og samarbejde under og efter Den kolde krig
- Danmark under og efter Den kolde krig

3 Opfattelsen af NATO og Sovjetunionen

Billede 1 og 2 nedenfor er begge fra 1950'erne. Billedet til venstre er en valgplakat fra Danmarks Kommunistiske Parti, der var tæt knyttet til Sovjetunionen og modstandere af NATO. Det rød-blå-hvide bånd er det såkaldte 'Frihedskæmperarmbind', som frihedskæmperne bar under Besættelsen. De danske kommunister var

1

2

3

nemlig meget aktive i modstandsbevægelsen. Billedet til højre er en valgplakat for Det konservative folkeparti, der var meget positive over for NATO. De fire mænd er fire kommunistiske politikere.

Billede 3 er fra Danmarks Kommunistiske Partis pjece om et alternativ til NATO fra 1973.

Analysér de forskellige opfattelser af NATO og Sovjetunionen, man ser på billederne.

4 Forholdet til NATO

Besvar nedenstående problemstillinger ved at bruge både kilde 1, 2 og 3 og din viden fra kapitlet. Husk også at skrive to-tre citater til hver besvarelse.

- Problemstilling 1: Hvordan kommer forholdet til NATO til udtryk i kilde 1 og 3?
- Problemstilling 2: Hvorfor var H.C. Hansens notat (kilde 2) til amerikanerne så ukonkret i sin formulering (inddrag også kilde 3)?

5 Diskussion – var fodnotepolitikken en god eller dårlig ide?

Find argumenter for og imod fodnotepolitikken i både kilde 5 og 6 og i hele kapitlet, og skriv dem ned. Herefter skal I i tremandsgrupper med udgangspunkt i det, I lige har skrevet ned, diskutere, om fodnotepolitikken var en god eller dårlig idé. Til sidst må I gerne inddrage jeres egen personlige holdning til fodnotepolitikken.

6 Hvad skal på museum om 100 år?

Som afslutning på forløbet skal I lave en museumsudstilling om hele Den kolde krig. I får 10 minutter til at finde de ti vigtigste personer, begivenheder eller begreber, der har med Den kolde krig at gøre. Herefter skal I på en planche lave en fiktiv museumsudstilling, hvor de ti ting, I har valgt, er til stede. Vær så kreative og kunstfærdige som muligt, når I laver jeres udstilling. Når I er færdige, viser I udstillingerne frem, og herefter stemmer klassen om, hvem der har lavet den bedste.

OPGAVER OG ARBEJDSFORSLAG

FORLØBSPLANER

De enkelte lektionsplaner kan tilpasses antallet af opgaver efter længden på lektionerne. Man kan plukke i lektionerne, alt efter hvor mange kreative opgaver man vil have, eller efter hvor mange teksttunge opgaver man vil bruge. Rækkefølgen af opgaverne tilpasses efter behov, klassens sammensætning og elevernes koncentration den pågældende dag.

Opgave 1 i alle kapitler relaterer sig til de syv spørgsmål, der er i begyndelsen af kapitlet, og som opsamler dets indhold. De syv spørgsmål er også tænkt som en del af dagens lektie. Opgave 1 er altså et forslag til, hvordan man bruger de syv spørgsmål, men hvis man hellere vil have en klassisk tavlegennemgang af de syv spørgsmål, gør man bare det.

God fornøjelse!

<i>Kapitel</i>	<i>Lektie</i>	<i>Emne</i>	<i>Kernestof</i>	<i>Forslag til modulplan</i>
1	<ul style="list-style-type: none"> • Læs kapitel 1. • Besvar de 7 spørgsmål i starten af kapitlet 	Baggrunden for Den kolde krig	Ideologier i det 20. århundrede	<ul style="list-style-type: none"> • Lav opgave 1. • Spil quizletten i opgave 2. Opgave 2 kan også bruges som første opgave i lektionen, hvis man vil have en blid start. • Lav opgave 3, og uddel efterfølgende en præmie til vinderen. • Lav opgave 4 individuelt med efterfølgende opsamling på klassen. • Lav eventuelt opgave 6, hvis I ønsker en lille kreativ opgave som afbræk. • Lav opgave 5 i to tremandsgrupper, og præsenter efterfølgende for hinanden i seksmandsgrupper. • Lav opgave 7 i par som kreativ øvelse. • De to kreative øvelser 5 og 7 kan også lægges ind som afbræk mellem de andre øvelser.
2	<ul style="list-style-type: none"> • Læs kapitel 2. • Besvar de 7 spørgsmål i starten af kapitlet 	Den kolde krigs begyndelse	Politiske og sociale revolutioner	<ul style="list-style-type: none"> • Lav opgave 1. • Lav opgave 2 individuelt med efterfølgende gennemgang på klassen. • Lav opgave 3 og 4 efter hinanden. Opgave 3 laves individuelt med efterfølgende præsentation i par. • Opgave 4 laves individuelt med efterfølgende gennemgang i par. • Lav opgave 5 individuelt med efterfølgende oplæsning for hinanden i par. Til sidst læses to elevers tekster højt på klassen. • Lav opgave 6 på et tidspunkt, hvor I synes, der er brug for en kreativ øvelse.

<i>Kapitel</i>	<i>Lektie</i>	<i>Emne</i>	<i>Kernestof</i>	<i>Forslag til modulplan</i>
3	<ul style="list-style-type: none"> • Læs kapitel 3. • Besvar de 7 spørgsmål i starten af kapitlet 	Tysklandsspørgsmålet	Stats- og nationsdannelser	<ul style="list-style-type: none"> • Lav opgave 1. • Lav opgave 3 som blid indledning på lektionen enten før eller efter opgave 1. • Lav opgave 2 individuelt. Tre elever præsenterer herefter deres svar for resten af klassen. • Lav opgave 4 i par. Til sidst gennemgang på klassen. • Lav opgave 5 i par. Øvelsen kan også bruges som afslutning på lektionen. • Lav opgave 6 individuelt med efterfølgende opsamling på klassen.
4	<ul style="list-style-type: none"> • Læs kapitel 4. • Besvar de 7 spørgsmål i starten af kapitlet 	Ensretning i Øst-blokken	Demokrati og menneskerettigheder	<ul style="list-style-type: none"> • Lav opgave 1. • Lav opgave 2 i par med opsamling på klassen. • Lav opgave 3 i tremandsgrupper. • Hvis man ønsker en kreativ øvelse, kan opgave 4 laves på et tidspunkt i løbet af lektionen. • Opgave 5 laves på klassen.
5	<ul style="list-style-type: none"> • Læs kapitel 5. • Besvar de 7 spørgsmål i starten af kapitlet 	Kapitalisme og planøkonomi	Levevilkår, teknologi og produktion	<ul style="list-style-type: none"> • Lav opgave 1. • Lav opgave 2 og 3 i par. Opgave 2 kan også laves som kreativt afbræk i løbet af lektionen. • Opgave 4 og 5 laves på klassen. Eventuelt kan man indlede øvelserne med at eleverne arbejder i par. • Opgave 6 laves i tremandsgrupper. Opsamling herefter på klassen

<i>Kapitel</i>	<i>Lektie</i>	<i>Emne</i>	<i>Kernestof</i>	<i>Forslag til modulplan</i>
6	<ul style="list-style-type: none"> • Læs kapitel 6. • Besvar de 7 spørgsmål i starten af kapitlet 	Samarbejde og konflikt	Konflikter og samarbejdsrelationer	<ul style="list-style-type: none"> • Lav opgave 1. • Lav opgave 3 i tre par i seksmandsgrupper. Herefter gennemgang på klassen. • Opgave 2 kan eventuelt bruges som kreativt afbræk mellem de andre øvelser eller som afslutning på timen. • Opgave 4 laves på klassen. • Opgave 5 laves i tremandsgrupper med efterfølgende præsentation for to andre grupper.
7	<ul style="list-style-type: none"> • Læs kapitel 7. • Besvar de 7 spørgsmål i starten af kapitlet 	Sovjetunionen bryder sammen	Forandringer i verdenshistorien	<ul style="list-style-type: none"> • Lav opgave 1. • Lav opgave 2 i par. Bagefter læses to-tre nekrologer op på klassen. • Lav opgave 3 i par. Efterfølgende er der diskussion med et andet par. • Opgave 4 gennemgås på klassen. • Opgave 5 kan bruges som afslutning på klassen eller som afbræk mellem øvelserne. Tegneserierne præsenteres til sidst i tremandsgrupper.
8	<ul style="list-style-type: none"> • Læs kapitel 8. • Besvar de 7 spørgsmål i starten af kapitlet 	En ny orden i Europa	Styreformer og samfundsorganiseringer	<ul style="list-style-type: none"> • Lav opgave 1. • Opgave 2 laves individuelt og efterfølgende kort opsamling på klassen. • Opgave 3 kan deles op og laves i løbet af lektionen, hvor det nu passer ind. • Opgave 4 laves i par og kan også bruges på et andet tidspunkt i lektionen. • Opgave 5 laves i grupper. Gruppestørrelsen kan variere efter behov. Videoerne kan eventuelt præsenteres for resten af klassen i de efterfølgende lektioner.

<i>Kapitel</i>	<i>Lektie</i>	<i>Emne</i>	<i>Kernestof</i>	<i>Forslag til modulplan</i>
9	<ul style="list-style-type: none"> • Læs kapitel 9. • Besvar de 7 spørgsmål i starten af kapitlet 	Den kolde krigs genkomst	Verdensbilleder og historiebrug	<ul style="list-style-type: none"> • Lav opgave 1. • Opgave 2 og 3 laves i par med efterfølgende præsentation af to par på klassen. • Opgave 4 laves i par. • Opgave 5 laves i par og efterfølgende præsenterer et par for resten af klassen. • Opgave 6 gennemgås på klassen.
10	<ul style="list-style-type: none"> • Læs kapitel 10. • Besvar de 7 spørgsmål i starten af kapitlet 	Danmark og Den kolde krig	Hovedlinjer i Danmarks historie	<ul style="list-style-type: none"> • Lav opgave 1. • Lav eventuelt opgave 2 som det første i lektionen, eller gem opgaven til et kreativt afbræk. • Opgave 3 og 4 laves i par med efterfølgende opsamling på klassen. • Opgave 5 laves individuelt og bagefter læses en-to elevers tekst op for resten af klassen. • Opgave 6 laves i tremandsgrupper, og efterfølgende kårer klassen og læreren en vinder.
11	Læs grundigt op på din rolle derhjemme og forbered dig godt! Hvis du er elev, skal du huske at have lavet et udkast til tre problemstillinger hjemmefra	Eksamensforberedelse	Eksamensforberedelse	<ul style="list-style-type: none"> • Forbered dig i 20 minutter på din rolle i tremandsgrupper (det vil sige sammen med to andre elever, der har samme rolle som dig). • Afhold prøveeksamenen. • Afsluttende opsamling på klassen.